

TÉT ATTASÉI BESZÁMOLÓ JELENTÉS (2012 – 2013)

MOSZKVA

Dr. Erdélyi Árpád
TÉT attasé

2013. szeptember 3.

1. OROSZORSZÁG KFI RENDSZERÉNEK LEGFONTOSABB JELLEMZŐI ÉS ESEMÉNYEI

A KFI politika fő ismérvei

Az oroszországi tudományos és technológiai életet 2010-ig szabályozó "Az Oroszországi Föderáció tudományos és technológia fejlesztési politikájának 2010-ig terjedő és hosszú távú alapjai" című elnöki rendelet felváltására került szakmai és társadalmi vita után elfogadásra 2011 decemberében „**Az Oroszországi Föderáció innovációs fejlesztésének stratégiája 2020-ig**” című dokumentum („**Innovációs Oroszország-2020**”).

A dokumentumban foglalt stratégia értelmében az orosz nemzetgazdaságot **2020-ig innováció alapúvá kell alakítani.**

Az „Innovációs Oroszország-2020” a stratégia koordinálására a Gazdaságfejlesztési Minisztériumot (a K+F eredményeinek üzleti hasznosítása, innovációs fejlesztés), az Oktatási és Tudományos Minisztériumot (a tudomány és az alapkutatások támogatása, oktatási reformok), az Ipari és Kereskedelmi Minisztériumot (innovatív termékek kereskedelme), valamint a Hírközlési és Tömegkommunikációs Minisztériumot (népszerűsítés) jelöli ki.

A négy koordinátor mellett a stratégia valóra váltásában számos más állami és társadalmi szerv, intézmény és vállalat is szerepet vállal. (Gazdasági Modernizáció és Innovációs Fejlesztés Elnöki Tanácsa, Oroszországi Alapkutatási Alap, Oroszországi Humán Kutatási Alap, Fejlett Kutatási Projektek Alap, Innovatív Kisvállalkozásokat Támogató Alap, Oroszországi Technológiai Fejlesztési Alap, Rosznano, Oroszországi Kockázati Tőke Cég, Roszkoszmosz, a Duma Tudományos és Fejlett Technológiák Bizottsága, a Szövetségi Tanács Tudományos, Oktatási, Kulturális és Infokommunikációs Bizottsága.)

A stratégia alapvető céljai:

- 5-7 területen vezető szerepet kell elérni a világ fejlett technológiai szektorában;
- a szellemi tulajdonjogok piacán 5-10 százalékos részesedést kell szerezni;
- A GDP-n belül 2020-ig 17-20 százalékra kell emelni a fejlett technológiájú termékek arányát;
- az iparban az innovatív termékek arányát tíz év alatt a jelenlegi 5-6 szorosára kell növelni;
- az ország innovatív cégeinek, vállalatainak arányát a 2010. évi 9,4 %-ról 2020-ig 40-50 %-ra kell emelni.

A stratégia megvalósításához hozzájárulhat, hogy már 2006-2008 között jelentősen megemelték az alapkutatásra fordítható pénzeket, megalapították a Roszsijszkaja Vencsurnaja Kompanyija-t, a Vnyesekonombankot és a Rosznanot. Nemzeti kutatóegyetemeket és szövetségi egyetemeket, valamint nemzeti kutatóközpontokat hoztak létre és megkezdődött a Szkolkovói Innovációs Központ kialakítása.

Az eredmények mellett az anyag nem titkolja el a hiányosságokat sem:

Az orosz fejlett technológiák termékeit és szolgáltatásait áruló cégek aránya a világpiacon rendkívül alacsony. Amíg 2003-ban a polgári célú fejlett technológiák és szolgáltatások világpiacán az orosz cégek részesedése 0,45 % volt, addig 2008-ban ez az érték 0,25 %-ra

esett. (Ugyanebben az időben Kína 16,3 %-kal, az USA 13,5 %-kal, Németország 7,6 %-kal részesedett a világpiac e szegmenseiből.)

Hasonlóan minimális Oroszország részesedése a számítógépek (0,05%), az elektronikai és telekommunikációs termékek (0,1%), valamint a gyógyszerek (0,09%) világpiacán.

Ezeknél jobb helyet foglal el az ország a nem elektronikus gépek és berendezések (2,02%), a vegyi termékek (0,77% - elsősorban a radioaktív anyagok exportja miatt), a repülőgépek és kozmikus berendezések (0,39%), valamint a mérőműszerek (0,33 %) világpiacán.

A három megvizsgált innovációs modell (1. importorientált technológia-fejlesztés, 2. követő fejlesztés, illetve 3. vezető szerep elérése egyes tudományos-technológiai szektorokban és az alap kutatásokban) az Innovációs Oroszország-2020 a 2. és a 3. változatok kombinációját tartja kivitelezhetőnek.

Az ország innováción alapuló gazdaságának létrehozását két ütemben kell megvalósítani.

I. ütem: 2011-2013

Alapvető célok:

- növelni az üzleti élet szereplőinek innováció iránti „fogékonyságát”;
- növelni a fejlett technológiai szektorokba irányuló befektetési hajlandóságot;
- képzett szakemberek vonzása a fejlett technológiai szektorba;
- vám- és adózási feltételek kedvezőbbé tétele;
- magánvállalatok bevonása a KF-be;
- PPP alapú beruházások növelése;
- technológiai platformok megteremtése;
- kompetencia központok és nemzeti kutatóközpontok fejlesztése;
- kutatóegyetemek fejlesztése;
- az alap kutatásokra és az oktatásra fordítható pénzek nem csökkenhetnek;
- a nem prioritásterületeken az alkalmazott kutatásokra szánt pénzek csökkentése, vagy teljes elhagyása.

II. ütem: 2014-2020

Alapvető célok:

- a magánfinanszírozás arányának további növelése;
- az ipar modernizálása (az alkalmazott technológiák terén az oroszországi vállalatok elérik a fejlett országok átlagát);
- az oroszországi innovatív termékek és szolgáltatások világpiacra lépésének kiemelt támogatása (finanszírozás és co-finanszírozás növelése, marketing, fokozott részvétel nemzetközi kiállításokon és vásárokon).

A 2011. július 7-én kelt elnöki rendelet módosította az addig preferált kutatás-fejlesztési **prioritásirányokat**. Az alábbi nyolc prioritás lett meghatározva:

1. Biztonság és terrorizmus elleni küzdelem;
2. Nanotechnológiai rendszerek;
3. Informatikai- és telekommunikációs rendszerek;
4. Élettudományok;
5. Fegyverek, hadi- és speciális technika perspektivikus fajtái;
6. Ésszerű természetgazdálkodás;
7. Szállítási és kozmikus rendszerek;
8. Energiahatékonyság, energiatakarékosság, nukleáris energetika.

A nyolc prioritáson belül **27 kritikus technológiát** határozott meg a dokumentum. (Legtöbbet az élettudományok, valamint az energiahatékonyság, energiatakarékosság és a nukleáris energetika prioritásirányok területéről, ezeket követik a nanotechnológiai rendszerek.)

Az innováció terén az alábbi öt kiemelt területet nevesíti az anyag:

- **Energia témakör:** 2020-ig 40 százalékkal kell csökkenteni a nemzetgazdaság egységnyi termékre eső energiafelhasználását, és 4,5 %-ra kell emelni az áramtermelésben az alternatív energiahordozók arányát.
- **Szállítás-közlekedés témakör:** a szektor általános hatékonyságának növelése a mostani 2-4-szeresére, az északi hajózási útvonal egész évben használhatóvá tétele, a helyi repülés fejlesztése, nagy- és szuperebességű vasútvonalak építése (Moszkva-Szentpétervár útvonal 2 és fél óra alatt, Kazany-Jekatyerinburg vonal fejlesztése 2018-ra.)
- **Informatikai témakör:** a 2002-2010 közötti „Elektronikus Oroszország” szövetségi célprogram utódja az „Információs társadalom 2011-2020”. A program értelmében 2015-ig a városok és a városi típusú települések 55 százalékában, 2020-ig pedig mindegyikében lehetővé kell tenni a szélessávú internet kapcsolatot. A „stratégiai számítógépes technológiák és szoftverek” projekt keretében folyik az egyetemi szuper-számítógépes rendszerek kiépítése, kutatóintézetek informatikai összekapcsolása, virtuális laboratóriumok stb. létrehozása.
- **Gyógyszeripari témakör:** A „Pharma-2020” projekt keretében 2020-ig legalább 200 új hazai fejlesztésű gyógyszer kell piacra dobni. Az ezzel kapcsolatos kutatások finanszírozására a központi költségvetés 177 milliárd rubelt biztosít. A „Gyógyszer- és egészségipar fejlesztése 2020-ig és az azt követő időben” elnevezésű szövetségi célprogramra 9 év alatt 120 milliárd rubelt ad a központi költségvetés.
- **Élelmiszeripar-biotechnológia:** a 2020-ig érvényes biotechnológiai fejlesztési program értelmében az időszak végére a 2012. évi 33-szorosára kell növelni a hazai biotechnológiai termékek mennyiségét. 2020-ban a biotechnológiai ipar adja a GDP 1 százalékát.

Az „Innovációs Oroszország-2020” támogatására került jóváhagyásra 2012. december 20-án a 2433-p számú, „**A tudomány és a technológia fejlesztése 2012-2020 között**” elnevezésű állami program, amelynek célja egy versenyképes és hatékony hazai KF szektor létrehozása, valamint hozzájárulás a nemzetgazdaság technológiai modernizálásához.

A hat alprogramra (1. Alaputatások; 2. Alkalmazott kutatások és perspektivikus technológiák; 3. A KF szektor intézményi fejlesztése; 4. A KF szektor interdiszciplináris infrastruktúrájának fejlesztése; 5. Nemzetközi együttműködés; 6. Az állami program végrehajtásának biztosítása) osztott program 3 szakaszban (1. szakasz: 2013-ban; 2. szakasz: 2014-2017. között; 3. szakasz: 2018-2020. között) kerül megvalósítására.

A programra 2013-2020 között a központi állami költségvetés 1603,3 milliárd rubelt ad, további 636,5 milliárd rubelt költségvetésen kívüli forrásokból kell bevonni.

Szövetségi célprogramok

Az ország fejlesztésének kiemelkedő elemei a szövetségi célprogramok. A központi költségvetés a szövetségi célprogramokra 2009-ben 390 milliárd rubelt, 2010-ben 394 milliárd rubelt, 2011-ben 924 milliárd rubelt, 2012-re 601 milliárd rubelt biztosított. A 2013.

évi központi költségvetési támogatás jelentősen emelte a szövetségi célprogramok támogatását, az eléri a 1011 milliárd rubelt.

2013-ban 48 szövetségi célprogram fut az alábbi kilenc témakörben:

- Fejlett technológiák (11 program);
- Lakásállomány (2 program);
- Szállítási-közlekedési infrastruktúra (1 program);
- Távol-Kelet (1 program);
- Falvak (2 program);
- Szociális infrastruktúra (10 program);
- Biztonság (15 program);
- Régiók fejlesztése (4 program);
- Állami intézmények fejlesztése (2 program).

A programok között finanszírozás szempontjából első helyen a szállítási-közlekedési infrastruktúra áll, amelyre 2013-ban 367,4 milliárd rubelt biztosít a központi költségvetés.

A legtöbb KF vonatkozással bíró **fejlett technológiák programja finanszírozás szempontjából a második, 2013-ban 318,2 milliárd rubellel.**

A fejlett technológiák programján belül 2013-ban az alábbi 11 program fut:

1. Szövetségi kozmikus program (2006-2015);
2. Tudományos-technológiai kutatás-fejlesztés a prioritásirányok mentén (2007-2013);
3. Polgári légiközlekedés fejlesztése 2002-2010, illetve 2015-ig;
4. Televízió- és rádióadások fejlesztése (2009-2015);
5. Oroszországi kozmodromok fejlesztése (2006-2015);
6. Polgári célú tengeri technika fejlesztése (2009-2016);
7. Rádióelektronika és elektronikai alkatrész bázis fejlesztése (2008-2015);
8. Nemzeti technológiai bázis (2007-2011) – 2 alprogramja fut tovább 2015-ig, illetve 2016-ig;
9. Nukleáris energiatechnológiák új nemzedéke (2010-2015, illetve 2020-ig);
10. Gyógyszerészeti és orvosi ipar fejlesztése 2020-ig, és tovább.
11. GLONASSZ rendszer fenntartása és fejlesztése (2012-2020).

A KFI rendszere, intézményi és finanszírozási struktúrái, jogszabályi keretei

Az oroszországi KFI intézményi rendszere többszintű, a legfontosabb szereplőket az alábbiakban mutatjuk be:

- **Gazdasági Modernizáció és Innovációs Fejlesztés Elnöki Tanácsa**

A Putyin elnök mellett működő testület 2012 nyarán alakult meg, örökébe lépve a Fejlett Technológiák és Innováció Kormánybizottságának.

Tanácsadó szerepet tölt be a KFI stratégiájának kidolgozásában, elfogadásában, az azokkal kapcsolatos konkrét lépések kidolgozásában és az ellenőrzésben.

- **Oktatási és Tudományos Minisztérium**

A minisztérium alapvető feladata az oktatási rendszer működtetése, az egységes állami tudományos-műszaki és innovációs politika kidolgozása, a tudomány állami támogatásának biztosítása. Meghatározza a technológiai szférában, a tudomány és a technológia

prioritásirányait, felügyeli az oktatási és KFI témájú szövetségi célprogramokat. Részt vesz a szellemi tulajdont képező termékek hasznosítását célzó állami politika kidolgozásában, a technológiai transzferben, valamint a nemzetközi szabványok és tanúsítványok elterjesztésében. Koordinálja az oktatási és TÉT területeken a nemzetközi együttműködést.

A minisztériumot 2012 májusa óta Dmitrij Viktorovics Livanov vezeti, aki kinevezéséig a Moszkvai Acél- és Ötvözetek Intézet Nemzeti Technológiai Kutatóegyetem (MISZISZ) rektora volt.

Livanov miniszter hivatali ideje alatt több ízben is összeütközésbe került az ország tudományos életének képviselőivel, elsősorban az Orosz Tudományos Akadémiával.

2012 őszén kezdeményezte az oroszországi felsőoktatási intézmények teljes körű átvilágítását, majd annak eredményei alapján intézmények megszüntetését és/vagy összevonását.

Két ízben is bírálta az Orosz Tudományos Akadémiát, azt elavultnak és megreformálhatatlannak nevezve. Az oroszországi állami státusú tudományos akadémiák 2013 nyarán, felső utasításra megkezdett radikális átalakítási folyamatának kezdeményezője.

A minisztérium nemzetközi fősztályát vezető Vlagyiszlav Nyicskov 2012 nyarán nyugdíjba vonult, utódja Ugrinovics Jevgenyij Vitaljevics.

- **Oktatási és Tudományos Szövetségi Felügyelet** (az Oktatási és Tudományos Minisztérium irányítása alatt)

Ellenőrző és felügyelő tevékenység lát el az oktatásban, a tudományban, a tudományos-műszaki tevékenységben és az ifjúságpolitikában. Végzi az oktatási intézmények állami akkreditálását, a külföldön kiadott egyetemi és főiskolai oklevelek, valamint tudományos fokozatok honosítását. A Felügyeleten belül működik a tudományos fokozatokat jóváhagyó bizottság.

- **Szellemi Tulajdonjogok Szövetségi Szolgálata** (a Gazdaságfejlesztési Minisztérium felügyelete alatt)

Tevékenységi köre: a szellemi tulajdonjogok szabályozása és felügyelete (szakértői jelentések, dokumentáció, regisztrációs tevékenység, illetékek és szabványdíjak stb.)

- **Állami státusú tudományos akadémiák**

Oroszországban jelenleg az alábbi hat állami státusú tudományos akadémia működik:

1. Orosz Tudományos Akadémia;
2. Orosz Orvostudományi Akadémia;
3. Orosz Mezőgazdasági Akadémia;
4. Orosz Építész Akadémia;
5. Orosz Oktatási Akadémia;
6. Orosz Művészeti Akadémia.

A felsoroltak között alkalmazottai és kutatói száma, tudományos teljesítménye, állami finanszírozása, valamint nemzetközi kapcsolatai alapján legnagyobb az I. Péter által 1724-ben alapított **Orosz Tudományos Akadémia (OTA)**.

Az Orosz Tudományos Akadémiának 2013. július 31-ei állapot szerint 496 rendes és 740 levelező tagja volt. Tudományos kutatóinak száma 55 ezer.

Annak ellenére, hogy az elmúlt években jelentős fiatalítás történt a kutatók körében (mintegy negyedük 35 éves, vagy fiatalabb), a 60 évesnél idősebbek száma az elmúlt években folyamatosan emelkedett és arányuk napjainkra elérte a 37 %-ot.

Az Orosz Tudományos Akadémia fő tevékenységi területei:

- Alap- és alkalmazott kutatások;
- Részvétel az ország tudományos-műszaki politikájának kialakításában, projektek szakértői munkálataiban;
- A tudományos kutatók képzése és továbbképzése;
- Nemzetközi tudományos és műszaki együttműködés. Az OTA jelenleg szerződés alapján 48 országgal folytat tudományos együttműködést, 120 nemzetközi tudományos egyesület tagja. Intézetei több mint 400 külföldi partnerintézménnyel kooperálnak.

Az OTA irányító szervei:

- Közgyűlés: évente legalább egy alkalommal ülésezik. A tudományos testület legutóbbi közgyűlését 2013. május végén tartotta. Az eseményen megválasztották az OTA új elnökét, alelnökeit és főtítkárákat.
- Elnökség: tagjai az elnök, az alelnökök, a főtitkár és 44 fő akadémikus tag;
- Elnök: az akadémia elnöke 1991-2013 között, 22 éven át a matematikus Jurij Oszipov volt. A 2013. májusi közgyűlés a tudományos testület új elnökévé a fizikus végzettségű Vlagyimir Fortovot választotta meg. Egy hónappal a közgyűlés után Putyin elnök jóváhagyta az új elnök személyét.
- Az akadémiának jelenleg 11 alelnöke, valamint egy főtitkára van. Az idén májusi közgyűlésen az akadémia történetében először választottak meg nőt alelnöki posztra.

Az OTA tevékenységét az alábbi szervezeti felosztás alapján végzi:

A. Tudományos osztályok:

1. Matematikai Tudományok Osztálya;
2. Fizikai Tudományok Osztálya;
3. Energetikai, Gépgyártási, Műszaki és Irányítási Folyamatok Osztálya;
4. Nanotechnológiai Tudományok Osztálya;
5. Kémiai- és Anyagtudományok Osztálya;
6. Biológiai Tudományok Osztálya;
7. Fiziológiai és Orvosi Alaptudományok Osztálya;
8. Földtudományok Osztálya;
9. Társadalomtudományok Osztálya;
10. Globális Problémák és Nemzetközi Kapcsolatok Osztálya;
11. Történelem- és Nyelvtudományok Osztálya.

B. Regionális tagozatok: Távol-keleti; Szibériai; Uráli.

C. Regionális tudományos központok: Nyizsnyij Novgorod-i, szamarai, szaratovi, vlagyikavkázi, dagesztáni, kabardino-balkáriai, karéliei, kolai, szentpétervári, ufai, déli, kazányi, csernogolovkai, pucsinói, troicki.

D. A regionális tagozatok és a regionális tudományos központok tevékenységét **Tanács** koordinálja.

E. Az OTA Elnöksége mellett működő szervezetek: könyvtár, kiadók, tudományos és műszaki információs intézet, számítógépközpont stb. – jelenleg 20 ilyen intézmény.

F. Tudományos kutatóintézetek: 500 (beleértve a regionális tagozatokat és regionális tudományos központokat is).

G. Kiszolgáló szervezetek és intézmények: 116

Az akadémia részére 2012-2013-ban a központi költségvetés az alábbi finanszírozást biztosítja (milliárd rubel):

	2012	2013
Orosz Tudományos Akadémia központi rész:	38,0	39,9
OTA Szibériai Tagozat:	16,0	17,0
OTA Uráli Tagozat:	4,5	4,9
OTA Távol-keleti Tagozat:	5,6	6,0
Összesen:	64,1	67,8

(2011-ben 62 milliárd rubel volt az állami támogatás, a 2014. évi költségvetési tervezet az OTA és tagozatai részére 69,3 milliárd rubelt irányoz elő.)

A többi tudományos akadémia 2012. és 2013.évi állami támogatása (milliárd rubel):

- Orvostudományi Akadémia: 20,9 és 23,0
- Mezőgazdasági Akadémia: 7,3 és 7,7
- Építész Akadémia: 0,2 és 0,24
- Oktatási Akadémia: 0,9 és 0,96
- Művészeti Akadémia: 1,1 és 1,40

Tervezett akadémiai reform:

Az OTA idén májusi közgyűlését követően került nyilvánosságra az Oktatási és Tudományos Minisztérium által kidolgozott és a kormány által a Duma elé terjesztett törvényjavaslat, amelynek célja az orosz állami státusú tudományos akadémiák gyökeres átalakítása.

A tervezet szerint az Orosz Tudományos Akadémiát, az Orosz Orvostudományi Akadémiát és az Orosz Mezőgazdasági Akadémiát megszüntetnék, ezzel egy időben e három akadémia alkalmazottait egy új tudományos szervezetbe integrálnák, amelynek neve ugyancsak Orosz Tudományos Akadémia lenne.

A másik három állami tudományos akadémia (építészeti, oktatási, művészeti) az illetékes szakminisztériumok irányítása alá kerülne.

Megszűnne a rendes- és a levelező tag cím, csak egyféle tagság lenne. Az új akadémiában a levelező tagok automatikusan taggá lépnének elő.

Az új akadémia kutatóintézeteinek vagyongazdálkodása egy újonnan létrehozandó állami szerv feladata lenne.

Az akadémiai reform tervezetét nyilvánosságra kerülése óta hevesen támadja az ország tudományos közössége, a tervezett lépésekben egyesek az oroszországi tudomány állam általi megszüntetését látják.

Ha erre a radikális lépésre nem is kerül sor – az nem is lehet az állam érdeke -, az kétségtelen, hogy az orosz akadémiai szféra tervezett átalakítása nem alap nélküli. Statisztikák szerint az OTA alkalmazottainak kevesebb, mint fele foglalkozik kutatással. Az akadémia költségvetésének közel háromnegyedét teszik ki a bér- és bérjellegű kiadások. A fiatal kutatók az oroszországi tudomány helyett inkább a külföldit, vagy a hazai magánszférát választják.

A Duma 2013 júliusában elfogadta a törvény tervezetének második olvasatát. Az ügyben további lépések az őszi törvénykezési fordulóban várhatók.

- **Nemzeti kutatóközpontok**

Folyik a nemzeti kutatóközpontok rendszerének kialakítása. A kutatóközpontok listáját a 2013. május 15-én kelt 797-p számú kormányrendelet sorolja fel, 48 intézményt nevesítve. Ezek többsége (33 intézmény) Moszkvában, illetve a Moszkvai Területen található, 10

intézmény Szentpéterváron, a többi öt a Kalugai, a Novoszibirszki, az Uljanovszki és a Krasznodari Területen.

A nemzeti kutatóközpontok rendszerének legismertebb képviselője a nukleáris kutatásokat folytató moszkvai Kurcsatov Intézet, amely többek között az ITER nemzetközi termonukleáris reaktor megvalósításának oroszországi koordinátora.

Az orosz központi költségvetés 2012-ben 7,2 milliárd rubelt, 2013-ban és 2014-ben 2-2 milliárd rubelt biztosít a Kurcsatov Intézet számára.

A nemzeti kutatóközpontok kiemelt alanyai a Megascience programnak. A program célja olyan világszínvonalú kutatási nagyberendezések létesítése, amelyek bázisán állami támogatással, valamint külföldi beruházók pénzén néhány éven belül nemzetközi szintű kutatóközpontok jöhetnek létre.

A Megascience program keretében az alábbi hat kutatási nagyberendezés létesítése folyik:

- IGNITOR-Tokamak, a jövő termonukleáris erőművével kapcsolatos kutatások;
- PIK reaktor nagy teljesítményű nukleáris neutronforrás;
- MARS negyedik generációs szinkrotron sugárforrás;
- NICA Nuclotron Based Ion Collider Facility;
- PEARL Petawatt Parametric Laser;
- Charm részecske ütköztető.

- **Egyesített Atommagkutató Intézet (Dubna)**

Az 1956-ban alapított intézet nemzetközi intézmény státust élvez. A nukleáris alapkutatásokkal foglalkozó intézet egyik kiemelt projektje a NICA ütköztető.

- **Kis- és közepes vállalkozások**

Az állami tudományos - műszaki - technológiai politika egyre nagyobb szerepet szán a vállalkozási formáknak a KFI-ben. A tudomány és az azzal kapcsolatos szolgáltatások terén megközelítőleg 30 ezer kis-és közepes vállalkozás tevékenykedik. Az elmúlt években elért haladás ellenére az innovatív kisvállalatok száma nemzetközi összehasonlításban alacsony. Ennek ellenére fontos szerepet vállalnak egyes iparágak és vállalatok átszervezésében, alkalmazva a nagyvállalatok és a kis-közepes cégek közötti kapcsolatok hatékony módszereit, rugalmasságuknál fogva képesek gyorsan beépülni azokba a technológiai folyamatokba, ahová a nagyok esetleg csak jelentős késéssel lennének képesek.

Tevékenységük segítésére hozták létre a Tudományos és Műszaki Kisvállalkozások Fejlesztését Támogató Alap-ot.

- **Business-inkubátorok, technológiai parkok, innovációs - technológiai központok**

A business-inkubátorok elsősorban a kisvállalkozásokat támogatják. Tevékenységük koordinálására és érdekeik képviseletére alakult meg a kilencvenes évek végén a Business-inkubátorok Nemzeti Szövetsége.

A fejlett technológiák kidolgozását és elterjesztését hivatott technológiai parkok létesítéséről 2006-ban döntött az orosz kormány.

A technológiai parkokban működő vállalkozások az orosz nemzetgazdaság modernizálásának kulcsterületein (informatika, nyersanyag-kitermelési technológiák, biotechnológia, energiahatékonyság és -takarékoság, műszer- és gépgyártás, orvosi technológiák, űrhajózás stb.) működnek.

A jövő aktuális feladata a technológiai parkok egymás közötti, valamint a tudományos városokkal történő együttműködésének aktivizálása.

- **Tudományos városok (naukográdok)**

A naukográd speciális oroszországi képződmény, amely nemcsak tudományos intézeteket foglal magába, hanem szociális, kulturális, kereskedelmi, sport, egészségügyi intézményeket, gyakorlatilag az egész városi infrastruktúrát.

Jelenleg 14, államilag elismert naukográd van Oroszországban, ezek közül kilenc (Dubna, Zsukovszkij, Koroljov, Puscsino, Reutov, Troick, Frjazino, Csernogolovka és Protvino) a Moszkvai Területen található, a többi öt (Bijzsk, Obnyinszk, Kolcovo, Petergof és Micsurinszk) az ország más vidékein.

2010 óta a tudományos városok szövetségi költségvetési finanszírozása közel 60 %-kal csökkent. A támogatás elosztása a város lélekszáma alapján történik.

Folyamatban van egy új törvény kidolgozása, amely a tudományos városokról 1999-ben hozott, és több ízben módosított szövetségi törvényt hivatott felváltani.

- **Szkolkovói Innovációs Központ**

2009. november 12-én Medvegyev akkori elnök a Dumához intézett üzenetében kifejtette, hogy az orosz gazdaság modernizálásához a kaliforniai Szilícium-völgyhöz hasonló innovációs városok hálózatának kiépítése is szükséges.

Az első ilyen város Moszkva közvetlen szomszédságában, Szkolkovóban létesül.

A betelepült cégek száma folyamatosan nő, 2013 augusztusában számuk 979 volt.

Az Innovációs Központ felépítése az alábbi:

- Klaszterek: infokommunikáció, biomedicina, energia-hatékonyság, nukleáris technológia, kozmikus technológia;
- Technológiai park: infrastruktúrát és szolgáltatásokat biztosít a betelepült cégeknek;
- Szkolkovói Tudományos és Technológiai Egyetem (SINT): az Innovációs Központ és az MIT közös projektje, PhD szintű képzést folytat, alapvető célja olyan szakemberek oktatása, akik munkájuk során képesek a kutatás, az oktatás és a vállalkozás integrálására.
- Szkolkovói Nyílt Egyetem: legfontosabb feladata biztosítani a SINT számára a hallgatókat.

A Szkolkovói Innovációs Központ kialakításával, tevékenységével és jövőjével kapcsolatban továbbra is sok a megválaszolatlan kérdés.

Az állam a minta-projektként kezelt Innovációs Központ számára 2012-ben 10 milliárd rubelnyi támogatást biztosított, ez az összeg 2020-ig a tervek szerint 20 milliárdra emelkedik.

A kutatás-fejlesztés finanszírozása Oroszországban

Az 1996-ban elfogadott tudományos és technológia-politikai törvény értelmében **KF-re a költségvetési kiadások 4 %-át kell fordítani.** Ezt az értéket először 2009-ben sikerült elérni. A KF-re fordított összegek alapján Oroszország a világranglista 8. helyét foglalja el az USA, Japán, Kína, Németország, Dél-Korea, Franciaország és Nagy-Britannia után.

A 2013. évi szövetségi költségvetés tudományra és KF-re összesen 600 milliárd rubelt biztosít. Ebből az összegből védelmi és rendészeti célú kutatásokra 229 milliárd fordítható. A fennmaradó 371 milliárd rubel kiadás az alábbiak szerint oszlik meg:

- polgári célú kutatás-fejlesztésre: 278 milliárd rubel, amely összegből az alap kutatásokra 101 milliárd rubel jut;
- nem polgári, de „nyílt” minősítésű kutatásokra: 93 milliárd rubel. E körbe tartozik például az űrkutatás (84 milliárd rubel), valamint a GLONASSZ (6,3 milliárd rubel).

Fenti értékek, valamint a szövetségi költségvetés kiadási oldalának összevetése alapján megállapíthatjuk, hogy 2013-ban Oroszország kutatás-fejlesztésre az összes állami kiadás 4,47 százalékát fordítja.

A GERD/GDP nagyságát illetően az „Innovációs Oroszország-2020” adataira támaszkodhatunk, amely az alábbiakat közli:

- 2006: 1,07 %
- 2007: 1,12 %
- 2008: 1,04 %
- 2009: 1,24 %
- 2010: 1,11 %.

A 2009. évi 1,24 % alapján Oroszország a világ országai között a 29. helyet foglalta el.

Az „Innovációs Oroszország-2020” azt prognosztizálja, hogy 2016-ban 1,9 %, 2020-ban pedig már 3,0 % lesz a GERD/GDP értéke.

A KF finanszírozásában az állami szerepvállalás fokozatos csökkentését tűzi ki célul a dokumentum. Míg 2010-ben a KF-re fordított pénzek 69 százaléka volt állami, addig 2016-ban ez az érték várhatóan 63 %, 2020-ban pedig mindössze 43 % lesz.

E tervezett mutatók eléréséhez a KF kiemelt, elsősorban nem állami forrásokból származó finanszírozása válik szükségessé, főleg annak ismeretében, hogy a 2013. évi szövetségi költségvetésben megadott célok maradéktalan teljesülése esetén a GERD/GDP értéke ebben az évben mindössze 0,90 % lesz.

A KF finanszírozásában fontos szerepe van a három **célorientált alap**nak, amelyeknek a mindenkorai KF célú költségvetési pénzek 8,5 %-a jut:

6 %-ot kap az Oroszországi Alap kutatási Alap (RFFI),

1 %-ot az Oroszországi Humán Tudományos Alap (RGNF),

1,5%-ot pedig a Tudományos és Műszaki Kisvállalkozások Fejlesztését Támogató Alap.

Oroszországi Alap kutatási Alap (RFFI)

Feladatai: projektek, tudományos publikációk, konferenciák és szemináriumok, műszerbeszerzések pályázatainak elbírálása, a nyertes pályázatok finanszírozása; nemzetközi együttműködés elősegítése közös projektek finanszírozása révén; az Alap tevékenységét, a támogatott projekteket bemutató kiadványok előkészítése és terjesztése; az állami tudományos és műszaki politika kialakításában való részvétel.

A 6 %-os költségvetési támogatáson kívül az Alap hazai és külföldi vállalatok, intézmények, szervezetek és magánszemélyek anyagi támogatásából is gazdálkodik.

A központi költségvetés 2012-ben 6 milliárd, 2013-ban 7,8 milliárd, 2014-ben 8,9 milliárd, 2015-ben pedig 10,3 milliárd rubel összeget biztosít az Alapnak.

Oroszországi Humán Tudományos Alap (RGNF)

Feladata: társadalomtudományi kutatások támogatása.

Az Alap pénzeszközeit egyrészt a központi költségvetés biztosítja, másrészt pedig oroszországi és külföldi intézmények, vállalatok és magánszemélyek önkéntes adományai.

E pénzeszközök az alábbi célokra használhatók fel: a pályázati úton kiválasztott tudományos projektek támogatása; tudományos információk megszerzése és terjesztése; az Alap műszaki és információs bázisának fejlesztése, szakértői tevékenység.

A központi költségvetés 2012-ben 1 milliárd, 2013-ban 1,3 milliárd, 2014-ben 1,5 milliárd, 2015-ben pedig 1,7 milliárd rubelt biztosít az Alap számára.

Tudományos és Műszaki Kisvállalkozások Fejlesztését Támogató Alap

Az 1994-ben létrehozott Alap tevékenysége az alábbi területekre terjed ki: kutatás-fejlesztési tevékenység finanszírozása; kisvállalkozások tevékenységének koordinálása az Állami Tudományos Központokkal, az Orosz Tudományos Akadémia intézeteivel és a felsőoktatási intézményekkel; fiatal kutatók, aspiránsok és egyetemisták bevonása az innovációs tevékenységbe; részvétel az Orosz Tudományos Akadémia műszerfejlesztésében; kisvállalkozások infrastrukturális fejlesztése; szemináriumok, konferenciák, kiállítások szervezése.

Költségvetési támogatása 2012-ben 4 milliárd, 2013-ban 4,4 milliárd, 2014-ben 4,6 milliárd, míg 2015-ben 5,0 milliárd rubel lesz..

A kutatás-fejlesztés költségvetésen kívüli forrásokból is gazdálkodhat. Ilyen források a különféle ágazati és regionális alapok, valamint az **Oroszországi Technológiai Fejlesztési Alap**.

Az 1992-ben létrehozott Alap tudományos kutatást és kísérleti fejlesztést finanszíroz szerződéses alapon, visszatérítendő támogatás formájában az alábbi területeken: új, tudásigényes termékek létrehozása; új technológiák kifejlesztése, meglévők korszerűsítése; a termékek műszaki színvonalának emelése, szabványosításuk és műbizonylattal történő ellátásuk; munkavédelmi és biztonságtechnikai tevékenység.

A KFI területét érintő legfontosabb jogszabályok

- Az Oroszországi Föderáció tudományos és technológia fejlesztési politikájának 2010-ig terjedő és hosszú távú alapjai” (2011. december)
- „Az Oroszországi Föderáció innovációs fejlesztésének stratégiája 2020-ig” című dokumentum („Innovációs Oroszország-2020”).
- A tudományról és az állami tudományos-műszaki politikáról (szövetségi törvény, 1996); módosítva 2013. május 19.
- Az Orosz Föderáció tudományos városának jogállása (szövetségi törvény, 1999);
- Az Orosz Föderáció tudományos-technológiai fejlesztési stratégiája 2015-ig. (elnöki rendelet, 2009.)
- Szövetségi Törvény a 2012. évi, valamint a 2013. és 2014. évi tervezési időszak szövetségi költségvetéséről (2011. november);
- Vezető külföldi kutatók bevonása az oroszországi felsőoktatási intézményekbe (kormányrendelet, 2010.);
- Az Oroszországi Föderáció nanotechnológiai iparának 2015-ig tartó fejlesztési programja (2008);
- Oroszországi Tudományos Akadémia alapkutatói terve 2025-ig;
- Prioritásirányok és kritikus technológiák felsorolása (Elnöki rendelet, 2011. július);
- Az Oroszországi Föderáció társadalmi-gazdasági fejlesztésének prognózisa 2012-re, illetve 2013-2014-re. (Gazdaságfejlesztési Minisztérium, 2011. szeptember);

- Szövetségi Törvény: A Szkolkovói Innovációs Központról (2010. szeptember);
- Fejlett Technológiák és Innováció kormánybizottsága ülésének jegyzőkönyve (2011. április); Melléklet: technológiai platformok felsorolása.
- Nemzeti Kutatóközpontok felsorolása (797-p. kormányrendelet, 2013. május 15.)

2. OROSZORSZÁG KÉTOLDALÚ ÉS AZ EU-N KÍVÜLI MULTILATERÁLIS TÉT KAPCSOLATAI, EGYÜTTMŰKÖDÉSEI

Oroszországnak jelenleg 70 országgal van szerződésen alapuló kétoldalú TÉT együttműködése, ezek közül tényleges munka 45 országgal folyik.

Bilaterális kapcsolatok terén Oroszország legfontosabb együttműködő partnerei az USA, Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Olaszország. Fentiekén kívül aktív együttműködést folytat még Svájcjal, Svédországgal, Hollandiával, Japánnal, Kínával és Dél-Koreával.

Orosz-amerikai együttműködés: a kapcsolatok oroszországi koordináló szerve az Orosz Tudományos Akadémia, amelynek legfontosabb amerikai együttműködő partnerei közt megtaláljuk a National Academy of Sciences-t (NAS), a National Science Foundation-t (NSF), a National Institute of Health-t (NIH), a United States Geological Survey-t (USGS), valamint az US Department of Energy-t (DOE).

A rendkívül széles tudományos és technológiai együttműködési skála legfontosabb területei: atomfizika, anyagtudományok, alkalmazott biológia és biotechnológia, ökológia, nemzetközi biztonság, kettős felhasználású technológiák, aerodinamika, űrkutatás, földtudományok.

Vállalati együttműködés folyik a DuPont-tal, a Monsanto-val, a Ford-dal és a Boeing-gel.

Az Egyesült Államok számos ösztöndíj (Fulbright, FLEX, Global UGRAD, Muskie Program, Herbert Humphrie Program, stb.) keretében biztosít orosz diákoknak és egyetemi hallgatóknak amerikai tanulmányokra lehetőséget.

Ezek között legismertebb a Fulbright ösztöndíj, amely 10 kategóriában (master/aspiráns program, egyetemi oktatók angol nyelvi továbbképzése, egyetemek nemzetközi együttműködésért felelős vezetőinek továbbképzése, tudóscsere, stb.) pályázható.

Orosz-német együttműködés: Németország Oroszország legnagyobb európai partnere a TÉT együttműködésben.

A német kutatás-fejlesztési és oktatási kormányzat eddig a világ öt országában nyitott DWIH (Deutsche Wissenschafts- und Innovationshauser) intézményt. New York, Sao Paulo, Tokió, Új-Delhi mellett Moszkva is helyszíne egy ilyen intézetnek.

A moszkvai DWIH-ben található meg a német KFI-vel foglalkozó, az ország nemzetközi TÉT együttműködését koordináló olyan intézmények, mint a DAAD, a Helmholtz Társaság, a Humboldt Alapítvány, továbbá a Német Történelmi Intézet (DHI) és a Német-orosz Külkereskedelmi Kamara (AHK) is.

2011 tavaszán kezdődött meg Moszkvában a Német Oktatás, Tudomány és Innováció Éve, amelynek szerves folytatása Németországban az Orosz Tudomány Éve 2012-ben indult, és idén záródó rendezvénysorozata.

A moszkvai német nagykövetségtől származó információ szerint Oroszországban közel 6500 német cég, illetve német-orosz vegyesvállalat tevékenykedik, amelyek aktívan hozzájárulnak a két ország közötti oktatási és tudományos-műszaki kapcsolatok ápolásához.

A két ország intézményei között csak TÉT területen közel 700 együttműködési program fut.

A DFG és az RFFI között 2013. február 26-án kötött megállapodás értelmében a felek közös kutatóközpontokat és klasztereket hoznak létre fejlett technológiai területeken.

Az orosz Oktatási és Tudományos Minisztérium által első ízben 2010-ben elindított „Megagrant Program” - amelynek keretében neves külföldi tudósok kutathatnak és oktathatnak oroszországi felsőoktatási intézményekben – díjazottjai között 12 fő német állampolgárságú.

Orosz-francia együttműködés:

A francia nagykövetség TÉT részlege mellett a kétoldalú tudományos-műszaki együttműködés koordináló szerve a CNRS moszkvai irodája.

A kapcsolatok ápolásában kulcsszerepet tölt be a Francia-orosz Technológia Transzfer Központ, amelynek 3 francia és húsz orosz intézmény (például a Moszkvai Állami Bauman Műszaki Egyetem, vagy a Szentpétervári Aerokozmikus Műszeripari Egyetem) a tagja.

A kétoldalú együttműködés legfontosabb területei: matematika, környezettudomány, éghajlat, fizika (lézerek, informatika, optika), kémia (katalízis, membránok), orvostudomány, földtudományok.

A matematika terén történő együttműködés nemzetközileg kiemelkedő intézménye a Független Moszkvai Egyetemen létrehozott Poncelet Laboratórium. A szakmai berkekben csak „matematikai zseniképzőként” emlegetett intézetet a CNRS, az OTA és az RFFI támogatja.

2013 áprilisában francia részről az École Polytechnique és a CEA, orosz részről pedig az OTA Alkalmazott Fizikai Intézete és a MIFI Nemzeti Nukleáris Kutatóegyetem hosszú távú kutatási együttműködési szerződést írt alá.

Orosz-UK együttműködés:

A két ország 1996-ban kötött megállapodást a tudományos és műszaki együttműködésről.

2010-ben a moszkvai brit nagykövetségen tudományos és innovációs részleget hoztak létre, amelynek elsődleges feladata a felek közötti világszínvonalú TÉT együttműködés megteremtése. A nagykövetség TÉT részlege része az Egyesült Királyság Science and Innovation Network-nek (SIN).

A kétoldalú TÉT együttműködés legfontosabb területei: atom- és részecskefizika, űrkutatás, energiahatékonyság, nanotechnológia, élettudományok, éghajlatkutatás, az északi sarkvidék kutatása.

Az együttműködés példaként megemlítsre érdemes a Roszkoszmosz és a UK Space Agency közötti űrkutatási kooperáció.

Az orosz Orvos-biológiai Problémák Intézete az űrutazásokkal kapcsolatos orvosi kutatások, a Lebegyev Fizikai Intézet pedig a földrengések előrejelzése terén működik együtt a London University College-val.

Az USA és Norvégia mellett az Egyesült Királyság és Oroszország is tagja az AMEC környezetvédelmi programnak, amelynek témája az északi sarkvidék.

Globális klímaváltozás témában orosz részről a Roszgidrometcentr, brit részről pedig a UK Met Office működik együtt.

Orosz-olasz együttműködés:

A két ország 1995-ben írt alá TÉT együttműködési megállapodást. Az együttműködés a két ország intézeteinek, valamint kutatóinak közvetlen kapcsolatain alapul. Ennek szellemében kötött például együttműködési megállapodást a CNR (Consiglio Nazionale delle Ricerche) és az Orosz Tudományos Akadémia, az ENEA (Ente Nazionale per l'Energia e l'Ambiente) és az orosz Ipari és energetikai Minisztérium, vagy például az INFN (Istituto Nazionale di Fisica Nucleare) az OTA-val és a dubnai Egyesített Atommagkutató Intézettel.

A CNR és az RFFI 2006 óta működik együtt közös projektek finanszírozásában.

A partnerek közötti együttműködés sorában az alábbiak méltók említésre:

- CNR - OTA
- ENEA – Roszatom, Orosz Orvostudományi Akadémia, Kurcsatov Intézet
- INFN - OTA, JINR, MIFI, Lomonoszov Egyetem
- INAF (Istituto Nazionale di Astrofisica) – OTA, Lomonoszov Egyetem
- INGV (Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia) – Űrfizikai Kutatóintézet, Kamcsatka)

Multilaterális kapcsolatok terén az **Eurázsiai Gazdasági Közösség**, az **Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés**, valamint az **EU államait** tekinti Oroszország TÉT területen kiemelt partnereknek.

Az **Eurázsiai Gazdasági Közösség** 2009-ben döntött a Fejlett Technológiák Központjának létrehozásáról. Az intézmény tevékenységével a tagországok innovációs politikájának koordinálását, az eurázsiai innovációs rendszer és infrastruktúra kidolgozását, valamint a közös innovációs programok finanszírozásának mechanizmusát hivatott segíteni.

Az **Ázsiai és Csendes-óceáni Gazdasági Együttműködés (APEC)** Vlagyivosztokban 2012 szeptemberében megrendezett csúcstalálkozójának kiemelt témája volt a tagországok együttműködésének aktivizálása a régió innovációs alapú fejlesztése érdekében.

Az Orosz Tudományos Akadémia Távol-keleti Tagozata és az RFFI szakemberei szerint az APEC országokban az alábbi témakörökre kell a jövőben koncentrálni a KF-t:

- Környezettudomány;
- Közgazdasági kutatások;
- Anyagtudomány és nanotechnológia;
- Genomika és proteomika;
- Robottechnika és mechatronika;

A régió belüli egységes felsőoktatási tér megteremtése volt a témája az APRU 2013. évi, Vlagyivosztokban megtartott rektori találkozójának. Az ázsiai és csendes-óceáni térség 42 egyetemét összefogó szervezetnek jelenleg egy orosz felsőoktatási intézmény, a vlagyivosztoki Távol-Keleti Szövetségi Egyetem a tagja.

A még részletes kidolgozásra váró koncepció készítői nem egy központi egyetem létrehozásában gondolkodnak, hanem abban, hogy a hálózatrendszerű működés révén növelhető legyen a hallgatók és az oktatók mobilitása, az érintettek minél előbb kapcsolódjanak be az oktatási intézményekben folyó kutatás-fejlesztésbe.

Együttműködés az ENSZ intézményeivel:

Az UNEP, UNIDO, UNESCO, WHO, valamint a legkülönbébb nemzetközi programok (klímaváltozás, biológiai biztonság, járványos betegségek elleni küzdelem stb.) keretében folyik együttműködés.

Együttműködés más nemzetközi szervezetekkel, szervekkel és intézményekkel:

- CERN: Oroszország 2012 decemberében társult tagsági kérelmet nyújtott be a szervezethez;
- ISTC (oroszul MNTC): a Nemzetközi Tudományos - Műszaki Központot 1994-ben alapította az EU, az USA, Oroszország, Norvégia, Kanada és Japán. Fő feladata a volt Szovjetunió hadiipari kutatásokkal foglalkozó intézményeinek és kutatóinak átállítása polgári célú tevékenységre.
- ICSTI (oroszul MCNTI): a Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központot 1969-ben alapították, az orosz Külügyminisztérium nemzetközi

szervezetként jegyezte be. Az eredetileg a KGST tagországok informatikai fejlesztésére létrehozott intézmény túlélte a KGST megszűnését, profilt váltott és tovább működik. Tevékenységével elsősorban a technológia-transzfert szolgáló információ átadását kívánja elősegíteni, ilyen jellegű szolgáltatásokkal támogatja a kis- és közepes vállalkozásokat. Az MCNTI úgy önállóan, mint tagjai révén is részt vesz a nemzetközi tudományos-műszaki együttműködésben (ESPIRIT/EIS, EUROMECUM, MAGATE, UNEP, FAO).

- ITER: a franciaországi Cadarache-ban felépíteni tervezett létesítmény oroszországi koordinátora a Kurcsatov Intézet.
- XFEL: Oroszország a berendezés második számú befektetője, Németország előzi meg.
- Egyesített Atommagkutató Intézet (angolul JINR, oroszul OIJAD): ld. a 9. oldalt.

3. OROSZORSZÁG KAPCSOLATA AZ EU-VAL A KFI TERÜLETÉN

Oroszország és az EU közötti kapcsolatokat az 1997-ben megkötött **”Partnerségi és együttműködési megállapodás”** szabályozza, ennek 62. cikke foglalkozik a tudományos és műszaki kooperációval.

Az Oroszország és az EU által Brüsszelben 2000. november 16-án kötött és 2002. december 31-én lejárt **tudományos-műszaki együttműködési szerződést** 2003. november 6-án a Rómában tartott 12. EU-Oroszország csúcstalálkozón a felek további **öt évvel meghosszabbították**. Az együttműködés formáinak és témáinak kidolgozására és koordinálására a felek 12 közös munkacsoportot működtetnek.

Folyamatban van az EU és Oroszország között egy új tudományos és műszaki együttműködési megállapodás előkészítése.

Nukleáris biztonság és nukleáris fúzió témáiban az Euratom és Oroszország között két szerződés van érvényben.

Az EU-ESA-Roszkoszmosz között együttműködést megállapodás szabályozza.

A harmadik felek között Oroszország a legsikeresebb szereplője az EU 7. Keretprogramjának. Az EU moszkvai képviselőjének kimutatása szerint a keretprogram 271 projektben 440 oroszországi kutatási egységet támogatott, összesen 57,6 millió euró összegben.

Az **EU moszkvai képviselője széleskörű tevékenységet fejt ki** a közösség tudományos, műszaki és technológiai vívmányainak oroszországi kutatókkal történő megismertetésében.

A képviselő munkatársai rendszeresen ellátogatnak vidéki városokba (Szentpétervár, Novoszibirszk, Omszk, Jekatyerinburg, Krasznodar, Rosztov-na Donu stb.) tartottak ismertetőt az FP 7-os keretprogramról és bátorították a kutatókat az EU-beli kollégáikkal történő közös pályázásra.

Az Innovációs Oroszország-2020 program az EU-val folytatandó tudományos együttműködésre 329 milliárd rubelt (körülbelül 8,2 milliárd eurót) irányoz elő.

4. OROSZORSZÁG ÉS MAGYARORSZÁG KFI KAPCSOLATAI

A kapcsolatok intézményi rendszerének és fejlesztésük lehetőségeinek áttekintése

Kétoldalú Tét együttműködés:

Az Oroszországi Föderáció és a Magyarország közötti Tét kapcsolatokat az 1993-ban aláírt kormányközi Tudományos és Technológiai Egyezmény szabályozza.

Az egyezmény értelmében alakult meg és működik a **Magyar – Orosz TÉT Vegyes Bizottság**.

A Vegyes Bizottság ötödik ülésére **2005 áprilisában Budapesten**, a hatodikra **2011 novemberében Moszkvában került sor**. Ez utóbbi ülésen a felek megállapodtak abban, hogy a TÉT együttműködést a kutatóegyetemek között célszerű aktivizálni.

A Nemzeti Innovációs Hivatal javasolta orosz partnerének, - az Oktatási és Tudományos Minisztérium Nemzetközi Főosztályának - hogy a kétoldalú TÉT VB hetedik ülésére Budapesten kerüljön sor, 2013. november első hetében. Jelenleg folyik az ülés előkészítése.

Dubnai Egyesített Atommagkutató Intézet (JINR):

Az orosz fél évek óta szorgalmazza, hogy hazánk állítsa vissza tagságát. A JINR vezetése a teljes tagságot preferálja, amennyiben ez nem lehetséges, számukra a társult tagság is megfelelő.

A 2011. novemberi nagyköveti látogatás során az intézmény vezetése egyértelműen jelezte: tisztában vannak azzal, hogy a magyarországi költségvetési megszorítások miatt a teljes jogú tagság jelenleg nem aktuális, de ez nem lehet az együttműködés akadálya.

Az intézet magyarországi partnereivel jelenleg kétoldalú jegyzőkönyvek alapján folytatja az együttműködést. Legaktívabb partnerei: KFKI, ELTE, Debreceni Egyetem, ATOMKI, Szegedi Egyetem.

A Budapesten 2008-ban megtartott Dubna Napok szerves folytatásaként 2012. szeptember 27-29. között olyan magyarországi cégek mutatkoztak be Dubnában, amelyek a JINR beszállítói lehetnek. A rendezvényen a CRYDET Kft, az ANTE Innovative Technologies Kft, a Mirrotron Kft, a CERNTECH Kft, a Technorg Linda Kft, valamint az amerikai tulajdonú National Instruments Hungary vett részt.

A rendezvény zárásaként Korányi László, a NIH külkapcsolatokért (is) felelős elnökhelyettese és Matvejev akadémikus, a JINR főigazgatója Declaration of Intents-t írt alá.

A NICA kutatási nagyberendezés 2013. augusztus 8-án megtartott bemutatóján Kamanyin úr, a JINR nemzetközi vezetője megerősítette nagykövetségünk képviselőinek, hogy az intézmény továbbra is érdekelt a magyar partnerekkel folytatott együttműködésben, valamint a magyar tagság helyreállításában.

Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Központ (ICSTI):

Az intézmény a moszkvai piaci áraknál jóval kevesebért kínál elhelyezést itt működő magyar cégeknek. Az ICSTI-ből való kilépést elrendelő kormányhatározat végrehajtása után elképzelhető, hogy az intézmény többé nem biztosítja a magyar cégeknek a tagsággal járó privilégiumokat.

Javasoljuk megfontolni azt, hogy a magyar cégek érdekében otthoni szakmai szervezet (például Kereskedelmi Kamara) létesítsen társult tagságot az ICSTI-ben.

(A tagsági díj mindössze évi 1500 USD!)

Egyetemi, akadémiai, kutatóintézeti együttműködések:

A Magyar Tudományos Akadémia, továbbá oroszországi partnerei – az Orosz Tudományos Akadémia, az Orosz Orvostudományi Akadémia és az Orosz Mezőgazdasági Akadémia – között folyamatos az együttműködés, amely elsősorban kutatói cserében valósul meg.

Oktatási együttműködés:

A kétoldalú oktatási együttműködési jegyzőkönyv érvényessége 2011. év végén lejárt. Az új jegyzőkönyv kidolgozása folyamatban van.

5. A TÉT ATTASÉ TEVÉKENYSÉGE

- **Kapcsolattartás** az oroszországi KFI meghatározó szereplőivel (Orosz Tudományos Akadémia központja és kutatóintézetei, Oktatási és Tudományos Minisztérium, dubnai Egyesített Atommagkutató Intézet, Oroszországi Gépgyártók Szövetsége, stb.)
- **Kapcsolattartás** az EU moszkvai képviselőjével és a tagállami nagykövetségek TÉT attaséival. (TÉT és P4M ügyek)
- Kétoldalú **TÉT Vegyes Bizottság**: folyamatban van a VB 7. ülésének – amely a tervek szerint idén novemberben Budapesten kerül sor – előkészítése. Az oroszországi KF-ért felelős Oktatási és Tudományos Minisztérium kiemelt fontosságúnak tartja a hazai **kutatóegyetemi hálózat** fejlesztését, valamint a kutatóegyetemek nemzetközi kapcsolatainak aktivizálását. Indokolt az oroszországi és a hazai kutatóegyetemek közötti kapcsolatok erősítése.
- Folyamatos feladat az oroszországi KFI-vel kapcsolatos **jelentőmunka**.
- **Oktatás**: eseti feladatok.
- **MGIMO**: ellátom a nagykövetségi kapcsolattartó feladatait.
- Távollétében helyettesítem a **mezőgazdasági attasét**.
- Az új kolléga kiérkezéséig foglalkozom az **energetikai ügyekkel**.
- Koordinálom a **FÁK országok** TÉT társintézményei (belorusz Állami Tudományos és Technológiai Bizottság, bakui Science Innovations Centre) és a NIH közötti együttműködést.

6. JAVASLATOK

Lásd az éves operatív és szakmai beszámolót!

Moszkva, 2013. szeptember 3.

Készítette: Dr. Erdélyi Árpád TÉT attasé

Jóváhagyta: Íjgyártó István nagykövet